

حدود اختیار و خلاف قانون بوده و مستند به بند ۱ ماده ۱۲ و مواد ۱۳ و ۸۸ قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری مصوب سال ۱۳۹۲ از تاریخ تصویب ابطال می شوند.

حکمتعلی مظفری
رئیس هیأت عمومی دیوان عدالت اداری

پیام رای

: بخشنامه شماره ۱۴۰/۳ سازمان تامین اجتماعی (موضوع بخشنامه شماره ۱۰۰۰/۹۹/۶۵۳۲-۱۳۹۹/۷/۱۹ مدیرعامل سازمان تامین اجتماعی) با عنوان بخشنامه معافیت از پرداخت حق بیمه سهم کارفرما تا میزان ۵ نفر کارگر و نامه شماره ۵۰۰۰/۹۹/۸۷۰-۱۳۹۹/۶/۲۹ معاون بیمه ای سازمان تامین اجتماعی با موضوع لغو اجرای ماده ۶۳ قانون معافیت مذکور به جهت عدم پیش بینی منابع مالی آن توسط دولت در بودجه های سنواتی هستند از تاریخ تصویب ابطال شد.

(سال تولید، پشتیبانی ها، مانع زدایی ها)

روسای محترم اتاق های اصناف سراسر کشور

موضوع: رای دیوان عدالت اداری در خصوص معافیت از پرداخت حق بیمه سهم کارفرما
سلام علیکم

احتراماً، پیرو رونوشت نامه شماره ۷/۵۶/۱۵۲۷۷ مورخ ۱۴۰۰/۱۱/۱۷ به پیوست تصاویر نامه شماره ۱۰۰۰/۱۴۰۰/۱۱۹۲۳ مورخ ۱۴۰۰/۱۲/۱ سازمان تامین اجتماعی منضم به بخشنامه شماره ۱۴۰۰/۱۱/۵ مورخ ۱۴۰۰/۱۱/۵ سازمان مزبور با موضوع اجرای دادنامه شماره ۱۴۰۰۰۹۹۷۰۹۰۵۸۱۲۶۶۷ الی ۱۴۰۰۰۹۹۷۰۹۰۵۸۱۲۶۵۶ هیات عمومی دیوان عدالت اداری مبنی بر ابطال بخشنامه ۱۴۰/۳ معافیت حق بیمه سهم کارفرمایان کارگاه های تولیدی، صنعتی و فنی تا میزان ۵ نفر کارگر جهت هرگونه بهره برداری به حضورتان ارسال می گردد. خواهشمنداست مراتب را به نحو شایسته به کلیه اتحادیه ها و کارفرمایان صنفی اطلاع رسانی فرمایند. لازم به ذکر است پیگیری های مستقیم و غیر مستقیم این اتاق، استمرار بهره مندی صنوف مرتبط جهت استفاده از معافیت حق بیمه سهم کارفرما تا پنج نفر شاغل فراهم شده است.

سعید همبینی

رسمی
سید مرتضی
۱- اطلاع نام آقایان
۲- اطلاع نام آقایان
۳- اطلاع نام آقایان

رونوشت :

جناب آقای مجتبی دبیرکل محترم اتاق اصناف ایران
جناب آقای جعفریان مشاور محترم امور مالیاتی اتاق اصناف ایران جهت پیگیری
جناب آقای صوفی معاون محترم امور حقوقی اتاق اصناف ایران
جناب آقای سقایی معاون محترم برنامه ریزی و اقتصادی اتاق اصناف ایران

بیمه ای، رؤسای ادارت وصول حق بیمه، رؤسا و معاونین امور بیمه ای و مسئولین ذی ربط شعب می باشند. - مدیرعامل سازمان تامین اجتماعی "

ب- نامه شماره ۸۷۰، ۹۹، ۵۰۰۰-۲۹، ۶، ۱۳۹۹ معاون بیمه ای سازمان تامین اجتماعی:

" سرپرست محترم اداره کل تامین اجتماعی استان اصفهان

موضوع: ماده ۶۳ قانون الحاقی

احتراماً بازگشت به نامه شماره ۶۸۶۵۲، ۹۸، ۲۹۰-۲۱، ۱۲، ۱۳۹۸ در خصوص اعمال معافیت حق بیمه سهم کارفرمایی کارفرمایان بخش کشاورزی اعلام می دارد:

۱- بر اساس ماده ۶۳ الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت مصوب ۹۲، ۱۲، ۴ مجلس شورای اسلامی مقرر گردیده است: «کارفرمایان و کشاورزان کارگاه های کشاورزی تحت شمول نظام صنفی کشاورزان با هر مترائز زمین مشمول قانون معافیت از پرداخت سهم بیمه کارفرمایی که حداکثر ۵ نفر کارگر دارند مصوب ۱۶، ۱۲، ۶۱ و اصلاحات بعدی آن می باشند. اعتبار لازم بابت اجرای این حکم از محل بیست درصد ردیف درآمد ۱۶۰۱۳۲ مندرج در قوانین بودجه سنواری به عنوان «درآمد حاصل از اخذ عوارض از واردات میوه و سبزیجات» تأمین و به سازمان تأمین اجتماعی پرداخت شود» که این امر (تأمین اعتبار) تاکنون تحقق نیافته است.

با عنایت به مراتب فوق، این سازمان مجاز به اعمال معافیت حق بیمه سهم کارفرمایی کارفرمایان بخش کشاورزی، بدون تأمین اعتبار مربوطه نخواهد بود و طبق ماده ۲۸ و بند (و) ماده ۲۹ قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت در حکم «تعهد زاید بر اعتبار» بوده و به موجب قوانین متعدد از جمله بندهای (ح) و (ن) ماده ۲۸ و همچنین بندهای (ت) و (ث) ماده ۷ قانون برنامه ششم توسعه و خصوصاً ابلاغ منابع و مصارف این سازمان از محل قانون بودجه سال ۹۸ کل کشور از سوی معاون رییس جمهور و رئیس سازمان برنامه و بودجه کشور طی نامه شماره ۱۴۱۹۳-۱۱، ۹۸ و تأکید بر اجرای هر یک از قوانین منحصراً تا سقف اعتبارات تخصیص یافته، واجد آثار حقوقی و کیفری بوده و تداوم پوشش بیمه ای کارفرمایان بخش مذکور را با مشکل اساسی مواجه خواهد نمود. لذا خواهشمند است دستور فرمایید ترتیبی اتخاذ گردد تا کارفرمایان فوق الذکر در اجرای بخشنامه مشترک فنی درآمد و همانند سایر بیمه شدگان و به مأخذ کامل (۲۷٪ و بدون بیمه بیکاری) نسبت به ارسال لیست و پرداخت حق بیمه اقدام نمایند. - معاون بیمه ای "

در پاسخ به شکایت مذکور، مدیرکل امور حقوقی و قوانین سازمان تامین اجتماعی به موجب لوایح شماره ۱۶۷۲، ۱۴۰۰، ۱۷-۷۱۰۰، ۱۴۰۰، ۳، ۱۷-۷۱۰۰، ۱۴۰۰، ۳۱۳۲ و ۱۴۰۰، ۵، ۱۷-۷۱۰۰ توضیح داده است که:

" طبق ماده واحده قانون معافیت از پرداخت سهم بیمه کارفرمایی که حداکثر ۵ نفر کارگر دارند مصوب ۱۶، ۱۲، ۱۳۶۱ مقرر گردیده، از آغاز سال ۱۳۶۲ کارفرمایان کلیه کارگاه های تولیدی و صنعتی و فنی که از خدمات دولتی (از قبیل برق، آب، تلفن، راه) استفاده می نمایند تا میزان ۵ نفر کارگر از پرداخت حق بیمه سهم کارفرما معاف بوده و از ۵ نفر به بالا نسبت به مازاد ۵ نفر حق بیمه را خواهند پرداخت.

تبصره ۱- دولت مکلف است هزینه مورد نیاز سال های آتی را در بودجه سال مربوطه پیش بینی و منظور نماید. .... بنابراین کارفرمایان کارگاه های مشمول از آغاز سال ۱۳۶۲ می توانند از تسهیلات پیش بینی شده بهره مند گردند. در این راستا بدو فهرست کارگاه های مشمول طی تصویب نامه شماره ۱۶۰۰۲-۱۲، ۳، ۱۳۶۲ به تصویب هیأت وزیران رسید و سپس با فهرست مصوبه شماره ۱۰۶۲۵۴-۱۲، ۲، ۱۳۶۹ جایگزین گردیده است.

طبق تبصره ۱ ماده واحده قانون معافیت از پرداخت سهم بیمه کارفرمایی که حداکثر ۵ نفر کارگر دارند دولت را مکلف نموده هزینه مورد نیاز سال های آتی را در بودجه سال مربوطه پیش بینی و منظور نماید. در این ارتباط و بر اساس ماده

۶۳ الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت مصوب ۱۳۹۳/۱۲/۴ مجلس شورای اسلامی مقرر گردیده: «کارفرمایان و کشاورزان کارگاه های کشاورزی تحت شمول نظام صنفی کشاورزان با هر متر از زمین مشمول قانون معافیت از پرداخت سهم بیمه کارفرمایی که حداکثر ۵ نفر کارگر دارند مصوب ۱۳۶۱/۱۲/۱۶ و اصلاحات بعدی آن می باشند. اعتبار لازم بابت اجرای این حکم از محل بیست درصد ردیف درآمد ۱۶۰۱۳۲ مندرج در قوانین بودجه سنواتی به عنوان «درآمد حاصل از اخذ عوارض از واردات میوه و سبزیجات» تامین و به سازمان تامین اجتماعی پرداخت شود.» با عنایت به مراتب فوق و اینکه به موجب تبصره ۱ قانون مذکور دولت مکلف شده هزینه های مورد نیاز سال های آتی را در بودجه سال مربوطه پیش بینی و منظور نماید که این امر (تامین اعتبار) تاکنون محقق نشده است. مطابق بندهای (ح) و (ن) ماده ۲۸ قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت ۲ مصوب ۱۳۹۳/۱۲/۴ مقرر گردیده:

ح- ایجاد و تحمیل هرگونه بار مالی مازاد بر ارقام مندرج در قوانین بودجه سنواتی، توسط دستگاه های اجرایی از جمله دستگاه های مباشر دولت در موارد مختلف از قبیل خرید تضمینی و هزینه های تبعی خرید، جبران زبان، تفاوت قیمت، تنظیم بازار، یارانه نهاده ها و غیر آن، ایفای تعهدات خاص، کالاهای اساسی، جایزه صادراتی و مانند آن که از اعتبارات عمومی استفاده می شود، ممنوع است. مسئولیت اجرای حکم بر عهده بالاترین مقام دستگاه اجرایی و یا مقامات مجاز و مدیران مالی مربوط است. تخلف از این حکم و سایر موارد تعهد زائد بر اعتبار محسوب و مشمول مجازات مربوط می شود.

ن- تصویب نامه ها، بخشنامه ها و دستورالعمل ها، تغییر تشکیلات، تغییر ضرایب، جداول حقوقی و طبقه بندی مشاغل و افزایش مبنای حقوقی، اعطای مجوز هر نوع استخدام و به کارگیری نیرو و مصوبات هیأت امنای دانشگاه ها و موسسات آموزش عالی که متضمن بار مالی برای دولت و صندوق های بازنشستگی و دستاه های اجرایی باشد، در صورتی قابل طرح و تصویب و اجرا است که بار مالی ناشی از آن در گذشته محاسبه و در قانون بودجه کل کشور یا منابع داخلی دستگاه اجرایی ذی ربط تامین شده باشد. اقدام دستگاه اجرایی برخلاف این حکم تعهد زائد بر اعتبار محسوب می شود.

از سوی دیگر در بند ۲ ماده ۲۹ قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت نیز مقرر گردیده، ایجاد هرگونه تعهد بیمه ای و بار مالی خارج از ارقام مقرر در جداول قوانین بودجه سنواتی برای صندوق ها ممنوع است. تعهدات تکالیف شده فقط در حدود ارقام مزبور قابل اجرا است. موضوعی که مطابق نص صریح بند (ج) ماده ۷ قانون ساختار جامع رفاه بر آن تاکید گردیده «به اجرای تصمیمات و احکام دولت در جهت کاهش منابع و یا افزایش مصارف و تعهدات صندوق ها و موسسات بیمه ای منوط به تامین منابع مالی آن خواهد بود». از سوی دیگر در بند (د) همین ماده تصریح گردیده که وجوه اموال ذخائر و داراییهای صندوق های بیمه اجتماعی و درمانی در حکم اموال عمومی بوده و مالکیت آن مشاع و متعلق به همه نسل های جامعه تحت پوشش است. هرگونه تصرف دولت در این اموال و رابطه مالی دولت با صندوق های موصوف در چارچوب قوانین و مقررات مورد عمل صندوق ها خواهد بود. ضمن اینکه سازمان تامین اجتماعی به موجب مواد ۳ و ۷ قانون ساختار رفاه و تامین اجتماعی ملزم و مکلف به نظارت بر تعادل منابع و مصارف صندوق ها بر اساس علم و محاسبات بیمه ای در جهت حمایت از حقوق بیمه شدگان گردیده و از این که بخشی از منابع برخلاف اصول بیمه ای به برخی از بیمه شدگان اختصاص دهد، منع گردیده است و طبق تبصره ۱ ماده واحده قانون معافیت از پرداخت حق بیمه سهم کارفرمایانی که حداکثر ۵ نفر کارگر دارند مصوب ۱۳۶۱/۱۲/۱۶ مجلس شورای اسلامی، دولت مکلف است هزینه مورد نیاز سال های آتی را در بودجه سال مربوطه پیش بینی و منظور نماید که مطابق قوانین و مقررات یاد شده از محل بودجه عمومی یا اعتبارات دولتی، نخست منابع مالی آنها را تامین

نماید. موضوعی که اصل ۷۵ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران مقرر می‌دارد که همه قوانین و مقررات باید در چارچوب آن پیش بینی و به تصویب برسند. ضمناً با عنایت به بندهای (ت) و (ث) ماده ۷ قانون برنامه پنجساله ششم توسعه جمهوری اسلامی ایران و اینکه ابلاغیه‌های منابع و مصارف این سازمان از محل قوانین بودجه سنواتی کشور از سوی معاون رئیس جمهور و رئیس سازمان برنامه و بودجه کشور و تأکید بر اجرای هر یک از قوانین منحصرأ تا سقف اعتبارات تخصیص یافته اعمال معافیت واجد آثار حقوقی و کیفی بوده است بدیهی است در صورت پیش بینی و تخصیص و تأمین اعتبار لازم در جداول قوانین بودجه سنواتی کل کشور، اعمال معافیت حق بیمه سهم کارفرمایی کارفرمایان در خصوص کارگاه‌های جدیدالتاسیس میسر خواهد بود.

هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ ۱۰۷/۱۴۰۰ با حضور رئیس و معاونین دیوان عدالت اداری و رؤسا و مستشاران و دادرسان شعب دیوان تشکیل شد و پس از بحث و بررسی با اکثریت آراء به شرح زیر به صدور رأی مبادرت کرده است.

رأی هیأت عمومی

براساس ماده واحده قانون معافیت از پرداخت سهم بیمه کارفرمایانی که حداکثر پنج نفر کارگر دارند مصوب ۱۶/۱۲/۱۳۶۱: «از آغاز سال ۱۳۶۲ کارفرمایان کلیه کارگاههای تولیدی و صنعتی و فنی که از خدمات دولتی (از قبیل برق، آب، تلفن، راه) استفاده می‌نمایند تا میزان ۵ نفر کارگر از پرداخت حق بیمه سهم کارفرما معاف بوده و از ۵ نفر به بالا نسبت به مازاد ۵ نفر حق بیمه را خواهند پرداخت» و به موجب تبصره ۱ این ماده واحده نیز مقرر شده است که: «دولت مکلف است هزینه مورد نیاز سالهای آتی را در بودجه سال مربوطه پیش‌بینی و منظور نماید.» ثانیاً: براساس ماده ۶۳ قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) مصوب ۴/۱۲/۱۳۹۳: «کارفرمایان و کشاورزان کارگاههای کشاورزی تحت شمول نظام صنفی کشاورزان با هر مترائ زمین، مشمول قانون معافیت از پرداخت سهم بیمه کارفرمایی که حداکثر پنج نفر کارگر دارند مصوب ۱۶/۱۲/۱۳۶۱ و اصلاحات بعدی آن می‌باشند. اعتبار لازم بابت اجرای این حکم از محل بیست درصد ردیف درآمدی ۱۶۰۱۳۲ مندرج در قوانین بودجه سنواتی با عنوان «درآمد حاصل از اخذ عوارض از واردات میوه و سبزیجات» تأمین و به سازمان تأمین اجتماعی پرداخت می‌شود.» ثالثاً: مستفاد از مفاد رأی شماره ۱۲۶۴ الی ۱۲۶۷-۱۰۹/۱۳۹۹ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری این است که عدم پرداخت مبالغ مربوط به پوشش‌های بیمه‌ای توسط دولت به سازمان تأمین اجتماعی، نافی تعهدات سازمان مذکور نخواهد بود. بنا به مراتب فوق، معافیت از پرداخت سهم بیمه کارفرمایانی که حداکثر پنج نفر کارگر دارند، به حکم قانونگذار لازم‌الاجرا است و هرچند براساس تبصره ۱ ماده واحده قانون معافیت از پرداخت سهم بیمه کارفرمایانی که حداکثر پنج نفر کارگر دارند مصوب ۱۶/۱۲/۱۳۶۱ و ماده ۴ آیین‌نامه اجرایی قانون مزبور، دولت و وزارت امور اقتصادی و دارایی به ترتیب مکلف به پیش‌بینی هزینه اجرای حکم مقرر در این ماده واحده در بودجه سال مربوطه و پرداخت آن به سازمان تأمین اجتماعی هستند و هزینه‌های مزبور تا زمان عدم پرداخت آنها جزء دیون دولت به سازمان تأمین اجتماعی محسوب می‌شوند، ولی با توجه به تکلیف قانونی سازمان تأمین اجتماعی در این خصوص، عدم تأمین اعتبار مربوطه رافع تعهدات سازمان تأمین اجتماعی در اجرای تکلیف خود نخواهد بود و بر همین اساس، بخشنامه ۳/۱۴۰ سازمان تأمین اجتماعی (موضوع بخشنامه شماره ۶۵۳۲/۹۹-۱۰۰۰/۷/۱۳۹۹ مدیرعامل سازمان تأمین اجتماعی) با عنوان بخشنامه معافیت از پرداخت حق بیمه سهم کارفرما تا میزان ۵ نفر کارگر و نامه شماره ۸۷۰/۹۹-۵۰۰۰-۲۹/۶/۱۳۹۹ معاون بیمه‌ای سازمان تأمین اجتماعی با موضوع لغو اجرای ماده ۶۳ قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت که متضمن عدم اعمال معافیت مذکور به جهت عدم پیش‌بینی منابع مالی آن توسط دولت در بودجه‌های سنواتی هستند، خارج از

سازمان تامین اجتماعی

بسم تعالی

وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی

و تولید، پشتیبانی، مانع زدایی،

تاریخ: ۱۴۰۰/۱۲/۰۱

شماره: ۵۰۲۰/۱۴۰۰/۹۶۱۴

پوست: ندارد

اربعیت: عادی

جناب آقای ممبینی

رییس محترم اتاق اصناف ایران

نشانی: تهران، خیابان قائم مقام فراهانی، میدان شعاع، ابتدای گلریزپلاک ۱

موضوع: ابطال بخشنامه ۱۴۰/۳

باسلام

احتراما: بازگشت به رونوشت نامه شماره ۷/۵۶/۱۵۲۷۷ مورخ ۱۴۰۰/۱۱/۱۷ درخصوص دادنامه هیات عمومی دیوان عدالت اداری موضوع ابطال بخشنامه ۱۴۰/۳ معافیت حق بیمه سهم کارفرمایان کارگاه های تولیدی، صنعتی و فنی تامین (۵) نفر کارگر اعلام می دارد:

در اجرای دادنامه های شماره ۱۴۰۰۹۹۷۰۹۰۵۸۱۲۶۵۶ الی ۱۴۰۰۹۹۷۰۹۰۵۸۱۲۶۶۷ مورخ ۱۴۰۰/۱۰/۷ هیات عمومی دیوان عدالت اداری مبنی بر ابطال بخشنامه ۱۴۰/۳ به شماره ۱۰۰۰/۹۹/۶۵۳۲ تاریخ ۱۳۹۹/۷/۱۹، بخشنامه شماره ۱۰۰۰/۱۴۰۰/۱۱۹۲۳ مورخ ۱۴۰۰/۱۱/۵ صادر و به منظور اجرا به واحدهای تابعه اعلام و ابلاغ گردیده است.

ضمنا ضوابط نحوه شمول کارگاه ها به قانون معافیت از پرداخت حق بیمه سهم کارفرمایی تا میزان پنج نفر کارگر کمافی السابق طبق مقررات مربوطه و در چارچوب فهرست فعالیتهای ضمیمه مصوبه شماره ۱۰۶۲۵۴ مورخ ۶۹/۲/۱۲ هیات محترم وزیران می باشد.

محمد گورابی

مدیر کل وصول حق بیمه

کمیسیون بررسی شکایات

سازمان تامین اجتماعی
درمان

برستی

وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی

«بخشنامه»

شماره: ۱۱۹۲۳/۱۴۰۰/۱۰۰
تاریخ: ۱۴۰۰/۱۱/۰۵
پرست

موضوع: اجرای داینامیک های شماره ۱۴۰۰۰۹۹۷۰۹۰۵۸۱۲۶۵۶ الی ۱۴۰۰۰۹۹۷۰۹۰۵۸۱۲۶۶۷ مورخ ۱۴۰۰/۱۰/۰۷ هیات عمومی دیوان عدالت اداری
حوزه: بیمه ای

دیرگی محترم تامین اجتماعی استان...

با سلام و صلوات بر محمد و آل محمد (ص)

در اجرای داینامیک های شماره ۱۴۰۰۰۹۹۷۰۹۰۵۸۱۲۶۵۶ الی ۱۴۰۰۰۹۹۷۰۹۰۵۸۱۲۶۶۷ مورخ ۱۴۰۰/۱۰/۰۷ هیات عمومی دیوان عدالت اداری (تصویر پیوست) مبنی بر ابطال بخشنامه ۱۴۰۰/۰۳ به شماره ۱۳۹۹/۶/۲۹ مورخ ۱۳۹۹/۰۶/۲۹ معاونت بیمه ای با موضوع ماده ۶۳ قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت مصوب ۹۳/۱۲/۴ مجلس شورای اسلامی، بخشنامه و نامه موصوف در ارتباط با نحوه اجرای قوانین و مقررات مربوط به معافیت از پرداخت حق بیمه سهم کارفرمایی کارگاه های تولیدی، صنعتی و فنی و کشاورزی تحت شمول نظام صنفی کشاورزان (با هر متر از زمین) و آئین نامه اجرایی ذیربط از تاریخ صدور کان لم یکن اعلام می گردد، لذا واحدهای اجرایی می بایست با بررسی فعالیت عمده و عملی کارگاه ها و احراز اشتغال و رابطه مزد و حقوق بگیری فیما بین کارگران و کارفرمایان کارگاه های ذیربط اقدام نمایند.

بدیهی است ادارات کل و واحدهای اجرایی تابعه می بایست در خصوص کارگاه هایی که فعالیت عمده و عملی آنها کاملاً منطبق با ضوابط مربوطه بوده و رابطه کارگری و کارفرمایی و همچنین مزد و حقوق بگیری فیما بین بویژه در کارگاه های خانوادگی احراز می گردد، در صورت ارسال لیست و پرداخت حق بیمه متعلقه با رعایت مقررات نسبت به اعمال معافیت حق بیمه سهم کارفرمایی تا میزان ۵ نفر کارگر (با رعایت دوره فعالیت) اقدام نمایند.

مسئول حسن اجرای این بخشنامه مدیران کل بیمه ای، معاونین منابع و تعهدات بیمه ای، روسای ادارات وصول حق بیمه و بازرسی کارگاه های ادارات کل استانها، روسا و مسئولین ذیربط در واحدهای اجرایی، مرکز فناوری اطلاعات، آمار و محاسبات و شرکت مشاور مدیریت و خدمات ماشینی تامین خواهند بود.

سیدانتم بهوشی

فعالیت های مشمول معافیت حق بیمه سهم کارفرما

۱. ساخت و تولید انواع مخازن
۲. موزائیک سازی و بلوک سازی
۳. سازندگان میز و صندلی ، کمد، قفسه، کابینت آشپزخانه
۴. ساخت و تولید انواع ماشین آلات کشاورزی و وسایل و ادوات مربوطه و تعمیرات آنها
۵. معادن سطح الارضی که جنبه کارگاهی دارند
۶. نمد مالی
۷. یخدان سازی
۸. ناشران و موسسات انتشاراتی
۹. شرکتهای و اتحادیه های تعاونی روستائی و کشاورزی که جنبه تولیدی، صنعتی و فنی داشته باشند
۱۰. واحدهای تولیدی کشاورزی
۱۱. آلومینیوم سازی و خمکاری
۱۲. اطاقسازی ماشین
۱۳. آهنگری، فلز تراشی (قطعه سازی)، حلبی سازی، تراشکاری
۱۴. انواع بافندگی
۱۵. پرورش ماهی
۱۶. پرورش و نگهداری دام و ماکیان
۱۷. ساخت و تعمیرات انواع پمپ آب
۱۸. تولید گازهای صنعتی و طبی و وسایل آتش نشانی
۱۹. ترازو ، قپان و باسکول سازی
۲۰. تولید کنندگان تابلوهای فشار ضعیف و قوی برق
۲۱. شرکتهای تعاونی تولیدی وابسته به ارگانهای دولتی نظیر مرکز گسترش خدمات تولیدی و عمرانی کشور که فعالیت های آنها جنبه تولیدی ، صنعتی و فنی دارد
۲۲. چاقو سازی
۲۳. تولید انواع چراغ خوراک پزی
۲۴. چاپخانه شامل : چاپ ، حروف چینی ، گراورسازی ، کلیشه سازی ، لیتوگرافی و انواع صحافی
۲۵. خبازی
۲۶. انواع دوزندگی

- ۲۷. درب و پنجره سازی
- ۲۸. ریخته گری
- ۲۹. سراجی شامل : کیف و چمدان و کمر بند سازی و ساک
- ۳۰. سماور سازی
- ۳۱. صابون پزی
- ۳۲. کارگاههای صنایع دستی
- ۳۳. کارگاههای صنایع روستائی که فعالیت آنها جنبه تولیدی ، صنعتی و فنی داشته باشد
- ۳۴. فخاری
- ۳۵. قالب زنی
- ۳۶. تولید کنندگان قفل
- ۳۷. کاشی سازی و سرامیک سازی
- ۳۸. تولید کفش (کفاشی) و پستائی سازی

بسم الله الرحمن الرحيم

شماره دادنامه: ۱۴۰۰۰۹۹۷۰۹۰۵۸۱۲۶۵۶ الی ۱۴۰۰۰۹۹۷۰۹۰۵۸۱۲۶۶۷

تاریخ دادنامه: ۱۴۰۰/۱۰/۷

شماره پرونده: ۰۰۰۱۷۰۵ - ۰۰۰۱۵۳۶ - ۰۰۰۱۱۶۷ - ۰۰۰۰۹۳۴ - ۰۰۰۰۰۰۰۸

۹۹۰۳۲۴۷ - ۹۹۰۳۱۵۶

۰۰۰۲۹۹۵ - ۰۰۰۲۹۱۷ - ۰۰۰۲۳۷۷ - ۰۰۰۲۰۳۸ - ۰۰۰۱۸۷۶

مرجع رسیدگی: هیأت عمومی دیوان عدالت اداری

شاکیان: نظام صنفی کارهای کشاورزی استان اصفهان، مرکز مطالعات و پژوهشی های حقوقی شهر دانش باوکالت آقای هادی رحمانی و آقایان: محمد عمادی، یحیی ابراهیمی، سیدمسلم زمانی، معین آئینی، حسن احمدی، سیدسعید ریاضی، مهدی الماسی مقدم با وکالت سعید خلیلی و سیدمحسن حسینی با وکالت صلاح‌الدین عالمی و خانم ها: بتول عمو حسنی و شهره اسفندیارپور

موضوع شکایت و خواسته: ابطال ۱- بخشنامه ۳/۱۴۰ سازمان تامین اجتماعی موضوع بخشنامه شماره ۶۵۳۲/۹۹/۱۰۰۰-

۱۹/۷/۱۳۹۹ مدیرعامل سازمان تامین اجتماعی

۲- نامه شماره ۸۷۰/۹۹/۵۰۰۰-۲۹/۶/۱۳۹۹ معاون بیمه ای سازمان تامین اجتماعی

گردش کار: شاکیان به موجب دادخواست هایی جداگانه ابطال بخشنامه ۳/۱۴۰ سازمان تامین اجتماعی موضوع بخشنامه شماره ۶۵۳۲/۹۹/۱۰۰۰- ۱۹/۷/۱۳۹۹ مدیرعامل سازمان تامین اجتماعی و نامه شماره ۸۷۰/۹۹/۵۰۰۰- ۲۹/۶/۱۳۹۹ معاون بیمه سازمان تامین اجتماعی را خواستار شده اند و در جهت تبیین خواسته به طور خلاصه اعلام کرده‌اند که:

"سازمان تامین اجتماعی کشور طی بخشنامه شماره ۱۴۰۳ (۶۵۳۲/۹۹/۱۰۰۰-۱۹/۷/۱۳۹۹) اجرای ماده واحده قانون معافیت از پرداخت سهم بیمه سهم کارفرمایانی که حداکثر ۵ نفر کارگر دارند (مصوب ۱۶/۱۲/۱۳۶۱ مجلس شورای اسلامی) و ماده ۶۳ قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت ۲ را لغو نموده است. سازمان مذکور مستند به تبصره ۱ ماده واحده قانون معافیت از سهم بیمه کارفرمایی مصوب ۱۶/۱۲/۱۳۶۱ و بند (ط) ماده ۹ و بند (ج) ماده ۷ قانون ساختار جامع نظام رفاه و تامین اجتماعی مصوب ۲۱/۳/۱۳۸۳ و تبصره های مندرج در قوانین بودجه های سنواتی سال های اخیر و بندهای (ج) و (ن) ماده ۲۸ و بند ۲ ماده ۲۹ قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت مصوب ۴/۱۲/۱۳۹۳ و بندهای (ت) و (ث) ماده ۷ قانون برنامه ششم توسعه و ماده ۷۱ قانون احکام دائمی برنامه های توسعه کشور و به دلیل اینکه دولت مکلف است هزینه های مورد نیاز سال های آتی اجرای قانون بیمه سهم کارفرمایی را تامین کند و اینکه سازمان تامین اجتماعی مجاز است صرفاً در حدود ارقام بودجه تعیین شده در قوانین بودجه سنواتی بار مالی برای دولت ایجاد نماید و چون دولت تامین بودجه نکرده است لذا مجاز به ایجاد بار مالی جدید برای دولت در اثر اجرای این قوانین نمی باشد و همچنین به دلیل اینکه دولت مطالبات قبلی سازمان یاد شده را پرداخت ننموده است این بخشنامه ها راصدر کرده است به دلایل زیر این توجیهات خلاف قانون است.

قانون معافیت سهم بیمه کارفرمایی که از سال ۱۳۶۱ تاکنون در حال اجرا می باشد مربوط به امور جاری کشاورزان و سایر کسبه و اصناف می باشد. مصداق ایجاد بار مالی جدید مشابه سایر پروژه های عمرانی و یا طرح های جدید نمی

باشد و توقف اجرای این قانون طیف وسیعی از سرمایه گذاری های جدید در بخش کشاورزی و یا ایجاد کارگاه های جدید وابسته به تولید که لزوماً باید انجام شود را تحت الشعاع قرار می دهد و بدون شک تاثیر منفی زیاد و مشکلات فراوانی برای تولیدکنندگان فعلی بخش کشاورزی و اشتغال این بخش خواهد گذاشت. از سال ۱۳۶۱ تاکنون این گونه نبوده است که مجلس و دولت همه ساله در قانون بودجه های سنواتی اعتبارات ویژه معادل نیاز اجرای این قانون را لحاظ کنند و لذا پذیرفته نیست که به یکباره و با این ادعا اجرای این قانون متوقف گردد. سازمان تامین اجتماعی از ابتدای سال جاری این قانون را اجرا نموده است و با فرض صحت ادعا بهتر بود تلاش خود را برای لحاظ بودجه در سال آتی انجام می داد و توقف اجرای این قانون در اواسط سال جاری به نظر با قوانینی که به آنها استناد می نماید تطبیق ندارد.

نگاه قانونگذار به بخش کشاورزی در خصوص وضع این قانون به دلیل اینکه نهاده ها و خدمات مورد نیاز آنها و محصولات تولیدی آنها خارج از اراده تولید کننده، قیمتگذاری می شود و تولیدکنندگان مجبور به خرید و یا فروش به هر قیمتی که خریدار و یا فروشنده تعیین می نمایند بوده و در مواجهه مستقیم با عوامل طبیعی نیز هست و به همین سبب ضرر آسیب پذیری آن زیاد می باشد، نگاهی حمایتی داشته لذا از این منظر نیز با عنایت به اینکه شرایط تولید کنندگان همان است که همیشه بوده توقف اجرای این قانون به نظر اشتباه است. در خصوص ماده ۶۳ قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت ۲ در این قانون ۲۰٪ عوارض واردات سبزیجات و صیفی جات را برای اجرای این قانون گذاشته لذا بودجه این کار پیش بینی شده است.

استدلال دیگر سازمان تامین اجتماعی این است که بر اساس تبصره های مندرج در قوانین بودجه سنواتی سال های اخیر، بندهای (ج) و (ن) ماده ۲۸ و بند ۲ ماده ۲۹ قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت مصوب ۱۳۹۳/۱۲/۴، بندهای (ت) و (ث) ماده ۷ قانون برنامه ششم توسعه و ماده ۷۱ قانون احکام دائمی برنامه های توسعه کشور نیز ایجاد هرگونه تعهد بیمه ای و بار مالی خارج از ارقام مقرر در جداول قوانین بودجه سنواتی برای صندوق ها ممنوع است و تعهدات تکلیف شده فقط در حدود ارقام مذکور قابل اجراست و سازمان مجاز به ایجاد طلب جدید از دولت نخواهد بود. مگر در مواردی که بار مالی مربوطه در قوانین بودجه سنواتی پیش بینی و مجوز آن قبلاً توسط سازمان برنامه و بودجه صادر شده باشد. در این استدلال نیز بی توجهی مقام صادر کننده بخشنامه به این امر که تعهدات ناشی از قانون « معافیت از پرداخت سهم بیمه کارفرمایانی که حداکثر ۵ نفر کارگر دارند » تعهداتی نیست که جدیداً ایجاد شده باشند و این تعهدات از قبل برای دولت و سازمان موجود بوده اند و تا چند سال اخیر بدون هیچ نقیصی اجرا شده اند و لذا تعهدات ناشی از قانون مذکور مشمول قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت مصوب ۱۳۹۳ و نیز قانون برنامه ششم توسعه و قانون احکام دائمی برنامه های توسعه کشور نمی باشد چرا که قوانین مذکور دلالت بر ایجاد تعهدات جدید دارند و ارتباطی با تعهدات قانونی پیشین ندارند و حتی مقام صادر کننده بخشنامه با عبارت « ایجاد طلب جدید » به این امر اشراف داشته است. لذا تقاضای ابطال بخشنامه و نامه مورد شکایت با اعمال ماده ۱۳ قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری مورد تقاضاست.

متن مقررهای مورد شکایت به شرح زیر است:

الف- بخشنامه ۳/۱۴۰۳ سازمان تامین اجتماعی موضوع بخشنامه شماره ۶۵۳۲/۹۹/۱۰۰۰-۱۹/۷/۱۳۹۹:

" حوزه: معاونت بیمه ای

موضوع: بخشنامه معافیت از پرداخت حق بیمه سهم کارفرما تا میزان ۵ نفر کارگر

مدیران کل تامین اجتماعی استان

پیرو بخشنامه ها و دستورهای اداری منتهی به بخشنامه ۱۴۰۳/۳ به شماره ۱۴۰۰۶-۱-۵۲ مورخ ۱۳۸۵/۱/۲۵ و با توجه به اینکه طبق تبصره یک ماده واحده قانون معافیت از پرداخت حق بیمه سهم کارفرمایانی که حداکثر پنج نفر کارگر دارند مصوب ۱۳۸۶/۱۲/۱۶ مجلس شورای اسلامی « دولت مکلف است هزینه مورد نیاز سال های آتی را در بودجه سال مربوطه پیش بینی و منظور نماید.» و از سوی دیگر وفق بند (ط) ماده ۹ قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۸۱/۲/۲۱ ارائه تعهدات بیمه ای صندوق ها در قبال افراد عضو و تحت پوشش بر اساس قاعده عدالت و به تناسب میزان مشارکت (سنوات و میزان پرداخت حق بیمه) و با تنظیم ورودی ها و خروجی ها طبق محاسبات بیمه ای صورت می پذیرد «که مراتب به موجب دادنامه شماره ۱۳۹۱/۱/۲۱-۱۹ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری نیز مورد تأیید واقع گردیده است. همچنین مطابق مفاد بند (ج) ماده ۷ قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی «اجرای تصمیمات و احکام دولت در جهت کاهش منابع و یا افزایش مصارف و تعهدات صندوق ها و موسسات بیمه ای منوط به تأمین منابع مالی معادل آن خواهد بود و ...» و بر اساس تبصره های مندرج در قوانین بودجه سنواتی سال های اخیر، بندهای (ح) و (ن) ماده ۲۸ و بند ۲ ماده ۲۹ قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت مصوب ۱۳۹۴/۱۲/۹۳، بندهای (ت) و (ث) ماده ۷ قانون برنامه ششم توسعه و ماده ۷۱ قانون احکام دائمی برنامه های توسعه کشور نیز ایجاد هرگونه تعهد بیمه ای و بار مالی خارج از ارقام مقرر در جداول قوانین بودجه سنواتی برای صندوق ها ممنوع است و تعهدات تکلیف شده فقط در حدود ارقام مذکور قابل اجرا است و سازمان مجاز به ایجاد طلب جدید از دولت نخواهد بود، مگر در مواردی که بار مالی مربوطه در قوانین بودجه سنواتی پیش بینی و مجوز آن قبلاً توسط سازمان برنامه و بودجه صادر شده باشد، لذا واحدهای اجرایی صرفاً در حدود ارقام پیش بینی شده در بودجه سنواتی کل کشور مجاز به اعمال معافیت در خصوص کارگاه های جدیدالتأسیس می باشند و می بایست از اعمال معافیت خارج از ارقام و اعتبارات پیش بینی شده خودداری نمایند و مسئولیت ایجاد هرگونه بار مالی جدید خارج از قوانین فوق به عهده مدیران و سرپرستان بلافصل خواهد بود.

ضمناً در خصوص کارگاه هایی که تا کنون از قانون معافیت از پرداخت حق بیمه سهم کارفرمایانی که حداکثر پنج نفر کارگر دارند استفاده نموده اند، تداوم شمول به تسهیلات مقرر در قانون مذکور در صورت احراز شرایط و برابر مقررات، صرف نظر از پیش بینی و تأمین بار مالی آن بلامانع و در صورت برچیده شدن و یا تعطیلی کارگاه قبلی و شروع فعالیت با کارفرمای جدید در همان محل، واحدهای اجرایی در خصوص کارگاه های مزبور نیز در حدود ارقام پیش بینی شده در بودجه سنواتی کل کشور مجاز به اعمال معافیت خواهند بود. بدیهی است در صورت پیش بینی و تأمین اعتبار لازم و تصویب آن در قوانین بودجه سنواتی و ابلاغ آن به سازمان، مراتب آتی جهت اقدام به واحدهای اجرایی اعلام خواهد شد.

لازم به ذکر است با امعان نظر به طرح و تصویب ماده ۷۱ قانون برنامه ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و آیین نامه اجرایی مربوطه موضوع مصوبه شماره ۳۲۷۲۶/ت/۵۵۹۵۹ هـ - ۱۳۹۸/۳/۲۱ هیأت وزیران در خصوص برخورداری کارفرمایان و کارآفرینان بخش خصوصی و تعاونی از تسهیلات معافیت حق بیمه سهم کارفرمایی بابت جذب نیروی کار تحصیل کرده دانشگاهی (در قالب طرح کارورزی) که بار مالی ناشی از اجرای آن قبلاً تأمین و پرداخت گردیده است و از طرح های اولویت دار در زمینه اشتغال زایی وزارت متبوع بوده و سهم بسزایی در ایجاد اشتغال واقعی نیروی کار دارد، کارفرمایان کارگاه های فوق الذکر نیز می توانند در صورت احراز سایر شرایط از تسهیلات مقرر که قبلاً طی بخشنامه ۱۳۵۰۸/۹۸/۱۴-۱۰۰۹۸/۱۰۱۴ اجرایی و عملیاتی گردیده است برخوردار گردند. مرکز فناوری اطلاعات، آمار و محاسبه همزمان با صدور بخشنامه می بایستی نسبت به انجام اقدامات لازم در زمینه اصلاح و ارسال نرم افزار مربوطه به واحدهای اجرایی اقدام نماید. مسئول حسن اجرای این بخشنامه مدیران کل، معاونین منابع